

Regeringskansliet

Begäran om yttrande över promemorian Energiplanering i kommuner och regioner och en mer energieffektiv offentlig sektor

Er beteckning: KN2026/01494

Sammanfattning

Länsstyrelsen tillstyrker promemorian i stora drag med förslag till förändringar i författningsförslag såväl som förslag och skälstexter kring bland annat länsstyrelsernas roll i energiplaneringen.

Länsstyrelsen välkomnar förslag om förändrad lag för energiplanering i kommuner som nu blir mer enhetlig och tydlig i hur processen, innehållet, föreläggande, överklagan och offentliggörande ska ske. Det är positivt att förslagen kopplas till de nya energipolitiska målen. Länsstyrelsen vill understryka vikten av regional samverkan och stöd till kommunerna och här har länsstyrelserna redan idag en viktig roll. Länsstyrelserna har utifrån sina regleringsbrevsuppdrag, sin instruktion och roller beskrivna i andra lagar och förordningar, kunskap och ansvar som är relevant för den kommunala energiplaneringen. Detta ser länsstyrelsen inte speglas i promemorian.

För att det energiplaneringsarbete som utförs av länsstyrelserna tillsammans med kommunerna och regionerna på regional nivå ska tas tillvara i det fortsatta utvecklingsarbetet förslår Länsstyrelsen bland annat att beskrivningen av länsstyrelsernas roll utvecklas i såväl författningstext, som bedömningstext. Länsstyrelsen föreslår vidare några ändringar i den föreslagna lagen om energiplanering i kommuner och regioner och även i förordningen om energiplanering i kommuner, regioner och statliga förvaltningsmyndigheter för att bättre binda ihop den kommunala och regionala energiplaneringen, samt beskriva kopplingen till den nationella planeringen. Länsstyrelsens förslag till ändringar motiveras med förslag till skäls-texter för användning i fortsatt

beredning. Dessa redovisas i synpunkterna på avsnitt 2.1, 2.3, 4.4, 4.6 och 8.8.

Länsstyrelsen föreslår även att kommunernas åtgärder för den interna energieffektiviseringsåtgärder presenteras på det sätt som kommunen själva anser är lämpligast. Länsstyrelsen ser dilemma i att energiplanen innehåller åtgärder på både det geografiska området samt den egna kommunala verksamheten. Länsstyrelsen föreslår därför att kommunerna själva kan välja lämpligast strategiskt dokument där detta redovisas.

Länsstyrelsen ser en farhåga med att förslaget om lagen och förordningen om offentliga sektorns inköp av energieffektiva varor, tjänster och byggnader, kommer innebära att mer resurser och kompetens krävs för att kunna uppfylla de krav som ställs. Vidare vill Länsstyrelsen belysa vikten av att befintlig bebyggelsestruktur används i största möjligaste mån utifrån hållbarhet, resurseffektivitet, kulturmiljövärden med mera. Länsstyrelsen föreslår att det bör säkerställas att regelverket inte försvårar för möjligheterna för en helhetsbedömning utifrån flera hållbarhets aspekter.

Avsnitt 2. Författningsförslag

2.1 Förslag till lag om energiplanering i kommuner och regioner

Länsstyrelsen ställer sig positiv till förändring av lagen om kommunal energiplanering. Mycket har hänt sedan lagen trädde i kraft 1977 och remissens förslag ger en mer enhetlig och tydlig riktning. Länsstyrelsen föreslår några justeringar.

Länsstyrelsen vill understryka att det nya lagförslaget för kommunerna är omfattande då det i många mindre kommuner idag saknas kompetens, vilket innebär att det kommer att krävas mer resurser hos kommunerna för att kontinuerligt upprätthålla energiplaneringen på lång sikt.

12 § förslår länsstyrelsen en ny formulering se kursiv stil:

Om det främjar de syften som avses i 3 § ska en kommun som en del av energiplaneringen *samverka med*

- *länsstyrelsen*
- *andra kommuner,*

- region,
- statliga myndigheter
- de som i yrkesmässig verksamhet använder eller planerar att använda en stor mängd energi eller effekt, och
- de som i yrkesmässig verksamhet producerar, distribuerar eller lagrar el, värme, kyla eller bränslen.

Kommunen ska ge länsstyrelsen, att under minst 6 veckors samråd, ges möjligheten att yttra sig vid framtagandet av kommunal energiplan.

Genom att ändra ”ha kontakt med” till ”samverka med” blir det tydligare att aktörerna behöver ha samverkan med löpande dialog och kontinuerligt arbete med varandra och inte enbart vid framtagande av en energiplan. Det blir även mer tydligt att kommunens energiplanering och elnätsbolag behöver arbeta kontinuerligt i frågorna så att elnätsbolagens underlag i bland annat nätutvecklingsplanerna ska kunna nyttjas av kommunerna. Detta kommer att förstärka den kommunala utvecklingen.

Länsstyrelserna har sedan regeringsuppdraget om att utveckla regional energiplanering, Regleringsbrev för budgetår 2024 avseende länsstyrelserna, utvecklat arbetssätt för att stötta kommunerna i deras energiplanering. Länsstyrelsen ser att vi därför har en samordnande roll i den regionala energiplaneringen. Länsstyrelsen i Jönköpings län anser därför att länsstyrelsen skrivs till som berörd aktör i 12 § som samverkande aktör.

2.3 Förslag till förordning om energiplanering i kommuner, regioner och statliga förvaltningsmyndigheter

I 4 § punkt 2 föreslås att en analys av påverkan på miljö, hälsa och hushållning av mark, vatten och andra resurser, vilket innebär en strategisk miljöbedömning. Förslaget kommer att innebära en stor förändring på kommunernas arbetsinsats och kunskap som idag kan saknas i många mindre kommuner.

Under 4 § punkt 4 föreslås att kommuner ska redovisa sina åtgärder för energieffektivare energianvändning samt beräkning av vad energibesparande åtgärder kan ge. Länsstyrelsen föreslår att dessa

åtgärder bättre lämpar sig att redovisas på något annat sätt än i energiplanen. Se ytterligare synpunkter under avsnitt 4.3.

I 5 § i förordningen ser Länsstyrelsen en risk med förslagen i punkt 1 och 2 för med röjande av känslig information. Se ytterligare synpunkter under avsnitt 4.4 Länsstyrelsen föreslår därför att punkt 2 i 5 § kompletteras med följande:

2. ha en sådan omfattning och detaljeringsgrad men med hänsyn Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) kap 7 att planen kan utgöra ett underlag för

Under 18 § föreslås att Energimyndigheten ska vägleda kommuner och regioner i frågor om tillämpning av lagen. Länsstyrelsen i Jönköpings län föreslår paragrafen ändras till:

18 § Statens energimyndighet ska genom länsstyrelserna och metodstöd vägleda kommuner och regioner i fråga om tillämpning av lagen (2026:000) om energiplanering i kommuner och regioner.

Länsstyrelserna har en central roll i energiplaneringen, inte minst samspelet mellan lokal och nationell planering. Därav bör länsstyrelserna även ha en utpekad vägledande roll gentemot kommunerna. Energimyndigheten och länsstyrelserna behöver utveckla ett välfungerande samarbete kring hur kommunernas energiplaneringsarbete ska stödjas. Därför bör båda myndigheterna hjälpas åt i vägledningen. Vidare ska länsstyrelserna utifrån sin kunskap och regionala överblick (inom bland annat energi, totalförsvaret, regional utveckling, miljöprövning och klimatanpassning) bistå kommunerna med regional vägledning och underlag i kommunernas energiplanering. Vilket framgår i länsstyrelsernas instruktion, förordningen (2017:868). Länsstyrelserna har även i förordningen en tydlig uppgift om att samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser. Länsstyrelserna har med sin breda roll utifrån regleringsbrevsuppdrag och instruktioner kunskap och ansvar inom fler områden än energi som är relevanta i den kommunala energiplaneringen.

Länsstyrelsen anser även att utifrån den omfattning av författningsförslagets förändringar av den kommunala energiplaneringen att det kommer att vara svårt för kommuner, framför allt de mindre kommunerna, men även för stöttande aktörer. Att upparbeta samverkan mellan lokal, regionala och

nationella aktörer kommer vara utmanande inom den föreslagna tiden för ikraftträdande. Länsstyrelsen föreslår att:

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2028 i fråga om 5 och 7 § och övrigt den 1 mars 2027.

Ersätts med:

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2028 i fråga om 7 § och 1 januari 2030 i fråga om 5 § och övrigt den 1 mars 2027.

Förslaget från Länsstyrelsen innebär att den första publicerade energiplanen blir aktuell inom samma mandatperiod.

2.5 Förslag till förordning om ändring i förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter

Länsstyrelsen ser positivt på att nyttja upparbetad redovisning till Naturvårdsverket så att Statens energimyndighet kan ta del av redovisningen som ändå sker. Länsstyrelsen ser fördelar med att Statens energimyndighet på så sätt kan stödja myndigheter som omfattas av förordningen med rådgivning, insatser och styrmedel inom energianvändning inom statliga myndigheter.

Vidare ställer sig Länsstyrelsen positiv till tillägget om *mobilitetstjänster* i "Formulär för redovisning av miljöledningsarbetet". Enligt Naturvårdsverkets nuvarande schablon beräknas elanvändning inom transporter som nollutsläpp, vilket har medfört att denna energianvändning inte har inkluderats i den ordinarie redovisningen av el- och energianvändning. I takt med den ökande elektrifieringen är det avgörande att fordonselen inkluderas i den totala elanvändningen (baserat på data från fastighetsägare och elleverantörer). Detta komplement behövs utöver de lagstadgade kraven på utsläppsredovisning och körsträckor.

4 Energiplanering i kommuner och regioner och energieffektivare offentlig sektor

4.2 Kommuner ska planera och följa upp åtgärder som en del av energiplaneringen

Inför den fortsatta beredningen föreslår Länsstyrelsen att nedanstående skäls-text används i anslutning till den skäls-text som redovisas under avsnitt 4.2. länsstyrelsen föreslår ett tillägg i fjärde

stycket efter andra meningen, som beskriver energiplaneringen som genomförs på regional nivå:

På regional nivå har länsstyrelserna i regleringsbrevsuppdrag att utveckla den regionala energiplaneringen genom att bland annat i bred samverkan revidera de regionala energi- och klimatstrategierna (klart 2025) och att ta fram regionala handlingsplaner för elektrifiering (klart 2026). Den regionala energiplaneringen sätter den nationella politiken och energiplaneringen i en regional kontext och underlättar arbetet för kommuner och andra lokala och regionala aktörer, samtidigt som den regionala energiplaneringen samlar lokal och regional kunskap som underlag för den nationella energiplaneringen.

4.3 Kommunal energiplan

Inför den fortsatta beredningen föreslår Länsstyrelsen att följande Förslags-texter läggs till i avsnittet, i andra stycket tredje meningen.

Kartläggning ska beakta totalförsvarets behov av energiförsörjning och ha en sådan omfattning och detaljeringsgrad, utan att inverka på offentlighet- och sekretesslagen, att planen kan utgöra underlag för kommunens översiktsplan och övriga relevanta planer för fysisk planering och elsnätsföretagens nätutvecklingsplaner.

Under "Skälen till förslaget" om behovet av energi och förutsättningar för en trygg energiförsörjning vill Länsstyrelsen lyfta in att vid en publik energiplan är det av vikt att totalförsvarets behov och viktiga beroenden inte kan läsas ut. Detta kommer troligtvis utgöra en svår balansgång för kommunerna för att ändå bibehålla energiplanens funktion. Detta kan lösas med en sekretessbelagd bilaga. Här är det också viktigt att kommunerna involverar sin säkerhetsorganisation för att bedöma när uppgifter omfattas av sekretess i enlighet med offentlighet- och sekretesslagen. Det kan även visa på förtroende för privata aktörer och därmed stärka i dialogen om förordningen hänvisar till Tystnadsplikt i enlighet med 7 kap i lagen om extraordinära händelser i Lagen om kommuners och regioners grundläggande förmåga, som är en lagrådsremiss i dagsläget, som i det förslaget även bör inkludera aktuella kartläggande arbeten av totalförsvaret.

Inför den fortsatta beredningen föreslår Länsstyrelsen att följande Förslags-texter läggs till i avsnittet, sista meningen i andra stycket ersätts med.

De åtgärder för en effektiv energianvändning som kommunen planerar att vidta i sin verksamhet och en beräkning av vilken energibesparing åtgärderna kan redovisas i energiplanen eller i annan strategisk plan så som tex kommunens renoveringsplan för byggnadsbeståndet eller liknande.

Länsstyrelsen ser dilemman med att redovisa kommunens egna insatser för den kommunala verksamhetens energieffektiviseringsåtgärder i den kommunala energiplanen. Dels kan det vara olämpligt att detaljerade insatser för energieffektivisering i kommunens verksamhet ska beslutas av kommunfullmäktige, dels finns det risk att den mer strategiska övergripande energiplaneringen för kommunens geografiska yta drunknar i detaljerade insatser för energieffektivisering eftersom lagen och förordningen styr arbetet med energieffektivisering mer i detalj. Länsstyrelsen föreslår att delarna kring energieffektivisering i kommunens verksamhet redovisas separat eller i andra typer av dokument så som kommunens renoveringsplan för byggnadsbeståndet eller liknande. Vidare behöver justeringar göras under rubriken "Energiplanen ska innehålla konkreta åtgärder för en effektiv energianvändning i kommunens egen verksamhet", först stycket sista meningen.

...energianvändning som kommunen planerar att vidta i sin egen verksamhet i energiplanen, som är en sådan långsiktig plan som avses i direktivet.

Ersätts med:

...energianvändningen som kommunen planerar att vidta i sin egen verksamhet kan redovisas i energiplanen, separat eller i andra strategiska långsiktiga planer så som tex kommunens renoveringsplan för byggnader eller liknande, som kan omfatta direktivens krav.

Justeringar behöver även göras i avsnitt 4.5.

4.4 En energiplan ska vara aktuell och offentliggöras

För den fortsatta beredningen föreslår Länsstyrelsen en justering i förslagsrutan, andra stycket, se förslag i kursivt:

En aktuell energiplan ska publiceras, senast 2 veckor efter att beslutet att anta energiplanen har tillkännagetts. Energiplanen ska lämnas till den myndighet som regeringen bestämmer, Energimyndigheten, samt meddela länsstyrelsen, regionen och de kommuner och elnätbolag som berörs av energiplanen varje gång planen uppdateras.

För den fortsatta beredningen föreslås att texten under skäl för förslaget under rubriken "En kommun ska varje ny mandatperiod pröva om en energiplan är aktuell" kompletteras med:

Länsstyrelsen bör ges möjlighet att lämna synpunkter inför aktualitetsprövningen utifrån kunskapen i den regionala energiplaneringen och nationella energimål

För den fortsatta beredningen föreslås texten under rubriken "Energiplanen ska offentliggöras" ändras enligt följande. Meningen:

Statliga myndigheter kan behöva information om vilka åtgärder som kommunen planerar vidta"

Ändras till:

De kommunala energiplanerna är viktiga för Länsstyrelsen som underlag för den regionala energiplaneringen som i sin tur utgör underlag för den nationella planeringen.

Sista meningen under samma rubrik föreslås även utöver "allmänheten" kompletteras med Länsstyrelsen och andra aktörer.

Länsstyrelsen föreslår även att ett nytt tredje stycke under samma rubrik som beskriver att den regionala energiplaneringen behöver ske löpande och i kontinuerligt arbete.

4.5 Planering av energieffektiviseringsåtgärder i offentlig verksamhet

Utifrån de föreslagna ändringarna i avsnitt 4.3 föreslår Länsstyrelsen att skälsförslagen i tredje stycket ersätts med:

En kommun ska redovisa vilka åtgärder för en effektiv energianvändning som kommunen planerar att vidta i kommunens kan redovisas i kommunens energiplan, separat eller i andra strategiska planer så som tex kommunens renoveringsplan för byggnadsbeståndet eller liknande.

4.6 Deltagande från berörda och allmänheten i energiplaneringen och uppgiftsskyldighet

Utifrån förslaget till ändring ”12 § i Lagen om energiplanering i kommuner och regioner” ovan bör förslags texten i den fortsatta beredningen ändras enligt följande. Första meningen

- Om det främjar en trygg energiförsörjning och en effektiv användning av energi och effekt ska en kommun ha kontakter med andra kommuner, regioner och statliga myndigheter som en del av energiplaneringen.

ersättas med:

- *Om det främjar en trygg energiförsörjning och en effektiv användning av energi och effekt ska en kommun samverka med länsstyrelsen, andra kommuner, regionen och statliga myndigheter som en del av energiplaneringen.*

I andra stycket i rutan föreslås följande tillägg efter första meningen:

- *Kommunen ska i god tid, senast 6 veckor, innan beslut fattas ge länsstyrelsen tillfälle att yttra sig vid framtagandet av kommunal energiplan.*

För den fortsatta beredningen föreslår Länsstyrelsen följande tillägg i skäls-texten. Andra stycket föreslås inledas med (delar av texten finns nu i fjärde stycket, men föreslås flyttas och kompletteras):

- *Genom kontakt med länsstyrelsen underlättas kommunernas arbete med energiplanering. Länsstyrelserna har i regleringsbrevsuppdrag att leda och samordna det regionala genomförandet av energi- och klimatpolitiken. Länsstyrelserna har på uppdrag av regeringen uppdaterat regionala energi- och klimatstrategier och tagit fram regionala handlingsplaner för elektrifiering och ska främja samverkan och erbjuda stöd till bland annat kommuner. Länsstyrelserna ska utifrån Länsstyrelseinstruktionen ”utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande samt inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser,” och ”inom sin verksamhet främja samverkan mellan kommuner, regioner, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer i länet”. Länsstyrelsen har utöver energi och klimat även andra uppdrag, roller och regionalt ansvar för flera områden som är*

relevant för kommunala energiplaneringen exempelvis totalförsvaret, samhällsplanering, miljöprövning, social hållbarhet, främja länets utveckling och klimatanpassning.

Femte stycket föreslås bytas ut till:

- Även andra statliga myndigheter (inklusive Affärsverket svenska kraftnät) än länsstyrelsen har viktig kunskap utifrån sina ansvar inom energiplaneringen, exempelvis framtagande av scenarier, nationella kunskapsunderlag, finansiering och planeringsansvar utifrån sina instruktioner. Utifrån länsstyrelsens regleringsbrevsuppdrag att leda och samordna det regionala genomförandet av energi- och klimatpolitiken, länsstyrelsens instruktion att samordna statliga myndigheters insatser, samt de uppdrag som Affärsverket svenska kraftnät, Energimyndigheten och Energimarknadsinspektionen har att stödja länsstyrelsernas arbete med regional energiplanering, bör de statliga myndigheternas kunskap kanaliseras genom länsstyrelserna. Ett sådant tillvägagångssätt överensstämmer till exempel med hur staten organiserar vägledning enligt PBL. Det är dock inget som hindrar kommunerna från att komplettera kontakterna med länsstyrelserna med direktkontakter med andra statliga myndigheter så som Energimyndigheten och Affärsverket svenska kraftnät.

6 Krav på energieffektiviseringsprestanda i upphandling av vissa varor, tjänster och byggnader

6.3 Skyldigheten att ställa krav på energieffektiviseringsprestanda gäller vissa varor, tjänster och byggnader

De föreslagna kraven på nära nollenergi-prestanda riskerar att begränsa möjligheten att använda eller hyra befintliga byggnader för offentlig verksamhet. En byggnad som inte uppfyller dessa energiprestandakrav kan trots detta vara ett hållbart alternativ sett till byggnadens samlade resurs-, klimat- och energipåverkan. Att använda och anpassa en befintlig byggnad kan i vissa fall vara mer resurseffektivt än att riva och uppföra en ny byggnad.

Länsstyrelsen föreslår därför att det bör säkerställas att regelverket inte försvårat för möjligheterna för en helhetsbedömning där även

nyttan av att bevara och nyttja befintliga byggnader beaktas. Länsstyrelsen vill betona vikten av att använda befintlig bebyggelsestruktur i första hand utifrån resurseffektivitet och hållbarhet för att minska våra utsläpp av växthusgaser samt bibehålla våra kulturmiljövärden.

6.9 Stöd till upphandlande myndigheter och enheter

Länsstyrelsen anser att utöver de kriterietjänst och frågeportal som nämns i avsnittet bör upphandlingsmyndigheten få i uppgift att ta fram en nationell vägledning för hur energieffektivitet ska beaktas i offentlig upphandling, så att tillämpningen blir likvärdig.

7 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Länsstyrelsen föreslår utifrån synpunkter under författningsförslaget att första meningen i förslags texten justeras till:

... träda i kraft den 1 januari 2030.

I Skäls-textens andra stycke, andra meningen ersätts:

1 januari 2028

med:

1 januari 2030.

Kommuner, regioner och statliga myndigheter behöver fortsätta att arbeta tillsammans och utveckla energiplaneringen på flera olika nivåer. Länsstyrelsen anser att tidplanen är för kort för att kommunerna ska hinna klart med detta till den 1 januari 2028. Att justera datumet till 1 januari 2030 innebär att den första energiplanen ryms inom samma mandatperiod.

8 konsekvenser

8.8 Övriga konsekvenser för myndigheter och domstolar

Länsstyrelsen föreslår för den fortsatta beredningen att texten under avsnitt 8.8 kompletteras med en rubrik för länsstyrelserna utifrån de förslag som föreslås i avsnitt 2.1, 2.3, 4.2, 4.4 och 4.6. I texten föreslås det framgå att författningsförändringarna till följd av

ovanstående förslag är en del av det som Länsstyrelsen har i regleringsbrevsuppdrag att göra. Författningsförslagen blir så fall ett sätt att permanenta delar av länsstyrelsernas regleringsbrevsuppdrag. Ytterligare finansiering till länsstyrelsen krävs inte för genomförandet av förslaget, men förslagen förutsätter att befintlig finansiering permanentas.

Vidare saknas en konsekvensbeskrivning över länsstyrelsernas tillkommande arbete i länsstyrelsens roll för den strategiska miljöbedömningen som kommunerna nu bli lagstadgade att göra för den kommunala energiplaneringen.

De som medverkat i beslutet

Beslut i detta yttrande har fattats av landshövding Britt-Marie Benzler med klimat- och energistrateg Annika Pers Gustafsson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Catarina Kristensson och samhällsplanerare Clara Gyllström medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.